

STEPHEN HARDING

Ultima bătălie

CÂND SOLDAȚII AMERICANI
ȘI GERMANI ȘI-AU UNIT FORȚELE,
ÎN CEASURILE DE FINAL ALE CELUI
DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

CUPRINS

Introducere	11
Capitolul 1. O fortăreață în munți.....	15
Capitolul 2. Primii sosiți.....	47
Capitolul 3. Iubiți, prieteni și rivali	77
Capitolul 4. Un pericol tot mai mare	115
Capitolul 5. Un viitor nesigur	155
Capitolul 6. Tanchiști în marș.....	192
Capitolul 7. Un castel asediat	227
Capitolul 8. Urmări	270
Mulțumiri	291
Bibliografie	296
Note	307
Index	350

INTRODUCERE

În dimineața zilei de 4 mai 1945, căpitanul John C. „Jack“ Lee Jr stătea, cu picioarele încrucișate, pe turela tancului său, modelul Sherman M4, comparând străzile înguste din fața sa cu topografia terenului din harta pe care o avea deschisă pe jumătate pe genunchi. Lee, un tip îndesat în vârstă de douăzeci și șapte de ani, din Norwich, New York, își petrecuse ultimele cinci luni conducând Compania B din batalionul 23 tancuri – și, de multe ori, cea mai mare parte a Diviziei 12 Blindate Americane – pe parcursul unei înaintări impetuoase prin Franța către Germania, iar acum în ceea ce aveau să fie ultimele zile ale războiului din Europa, prin Tirolul austriac.

Tancul lui era staționat la intersecția a două străzi din orașul Kufstein, Austria, la cinci kilometri sud-est de granița cu Germania, pe malul sudic al vijeliosului râu Inn. Toate cele trei companii ale batalionului 23 trecuseră frontiera cu o zi înainte, deschizând calea Comandamentului de luptă R al Diviziei 12 Blindate, în înaintarea acestuia spre sud, plecând din suburbiile orașului München. Compania lui Lee condusese intrarea în Kufstein și se luptase pentru a-și croi

drum printr-o baricadă germană bine apărată, înainte de a curăța rapid orașul de cei câțiva apărători ai săi. Acum, cu situația stabilă și cu Divizia 36 Infanterie înaintând pentru a-și asuma controlul zonei, Lee și oamenii lui își puteau permite câteva momente de odihnă.

La numai câțiva kilometri spre sud-est, un alt ofițer își studia harta, încercând să anticipeze ce aveau să le aducă următoarele ore lui și oamenilor lui. Josef „Sepp“ Gangl, un maior decorat al armatei germane, născut în Bavaria, știa că valul de americani se îndrepta spre el și că sosirea acestora avea să fie, probabil, anunțată de bubuitul barajelor de artilerie, de urlatul focului tancurilor și de răpăielile armelor automate.

Gangl nu era preocupat de ideea propriei morți; se obișnuise cu aceasta luptând împotriva rușilor pe Frontul de Est și a aliaților în Normandia. Era preocupat mai degrabă de soarta oamenilor pe care-i conducea, pentru că nu erau cu toții soldați, iar mulți nu erau nici măcar germani. Cu numai câteva zile în urmă, știind că războiul era pierdut și, nedorind să mai piardă alte vieți într-o luptă în care încetase de mult să mai creadă, Gangl se alăturase rezistenței antinaziste din Austria. Singurul său scop era să împiedice valul de americani – și, dacă era cazul, orice unități germane încă loiale Führerului și Reichului – să-i măcelărească pe oamenii care aleseseră să-l urmeze.

În vârful unui promontoriu stâncos care domina câmpia pe unde americanii aveau să avanseze în curând, mai mulți

francezi gălăgioși meditau, de asemenea, la ceea ce avea să le ofere soarta. Privind spre fortificațiile unui castel care stătea, de secole, în vârful muntelui și care fusese închisoarea lor până în acea dimineață, bărbații știau că libertatea nu le oferea nicio protecție împotriva furiei călitelor unități SS, care încă mișunau prin pădurea deasă din jurul lor. Aveau nevoie să fie salvați, iar acest lucru trebuia să se întâmple repede. Dacă nu primeau ajutor până la apus, mai mult ca sigur aveau să moară între zidurile fortăreței tiroleze.

Lui Jack Lee îi era foarte greu să se concentreze asupra hărții din cauza căldurii soarelui de primăvară, dar și a propriei epuizări. Era extenuat și spera, cu mai multă ardoare decât îi lăsa pe oamenii lui să vadă, că la Kufstein avea să conducă ultima bătălie a Companiei B. La fel ca aproape oricare alt soldat din teatrul de operațiuni european, Lee știa că războiul se putea termina în orice moment – Adolf Hitler își luase viața în urmă cu doar cinci zile și organizata rezistență germană se prăbușea – și, deși tânărului ofițer nu i-ar fi plăcut, din anumite motive, să vadă conflictul terminându-se, nu dorea ca vreunul dintre oamenii săi să se numere printre ultimii americani uciși în Europa.

În timp ce Lee medita la ceea ce ar fi însemnat sfârșitul războiului pentru el și pentru tanchiștii lui, în josul drumului se derulau evenimente care aveau să spulbere visul de pace al oamenilor săi. Deși nu știa încă, Lee avea să fie aruncat într-o bătălie nedorită, care includea castelul

alpin al cărui semn era ascuns sub o îndoitură a hărții sale, un grup combativ de prizonieri de război francezi, o alianță dificilă cu inamicul, o luptă pe viață și pe moarte cu șanse minime de victorie și ultima – și de departe cea mai ciudată – luptă terestră specifică celui de-al Doilea Război Mondial în Europa.

CAPITOLUL 1

O FORTĂREAȚĂ ÎN MUNȚI

Castelul care urma să joace în curând un rol atât de important în viața lui Jack Lee se afla la o distanță de douăzeci de kilometri sud-est față de locul în care tânărul ofițer stătea cățărat pe tancul său. Schloss Itter, cum se numea în germană, era situat pe un deal care domina intrarea în valea Brixental din Austria. Construcția era amplasată deasupra unei râpe, având un pod scurt care lega castelul de versantul muntelui. Satul Itter se întindea la estul castelului, la vreo 800 de metri deasupra nivelului mării, cuibărindu-se la poalele muntelui Hohe Salve, un masiv cu o înălțime de 2 000 de metri aflat în regiunea istorică alpină denumită Tirol.

Deși acest aspect nu avea să-i intereseze prea tare pe Lee și pe oamenii lui în orele care urmau să vină, castelul Itter avea deja o istorie lungă, bogată și deseori zbuciumată. Împrejurimile fuseseră locuite cel puțin din epoca mijlocie a bronzului (1800–1300 î.H.), iar faptul că văile râurilor Inn și Brixental ofereau o cale directă și destul de accesibilă între Europa Centrală și Peninsula Italică transformase Tirolul

într-o regiune cât se poate de prielnică izbucnirii unor conflicte. Cucerită de Roma în anul 15 î.H., regiunea fusese invadată succesiv de ostrogoți, diverse triburi germanice, precum și de francii lui Carol cel Mare. În secolul al IX-lea, Tirolul ajunsese sub stăpânirea bavarezilor, care ridicaseră două donjoane de piatră și un zid care înconjura vârful dealului, ce avea să devină mai târziu vatra castelului Schloss Itter, iar în anul 902, contele Radolt trecuse situl fortificat în proprietatea Diocezei Romano-Catolice din Regensburg¹.

Încercând să își protejeze mai bine posesiunile tiroleze aflate în expansiune, episcopul Totu² din Regensburg ordonase ca donjoanele și zidul să fie înlocuite cu o fortificație mult mai solidă. Construirea unui castel în toată regula constituise un proces îndelungat care fusese deseori întrerupt, durând mai bine de un secol până să fie terminat. În 1239, Rapoto al III-lea de Ortenburg, contele palatin al Bavariei³, cucerise fortăreața pe fondul conflictului cu Siegfried, episcopul de Regensburg din acea vreme. Acesta din urmă îl capturase pe Rapoto în 1240 și, pentru a-și recâștiga libertatea, nobilul învins fusese obligat să-i cedeze episcopiei de Regensburg câteva dintre posesiunile sale din Bavaria și Tirol. Printre proprietățile ajunse în stăpânirea lui Siegfried se număraseră castelul din Itter și satul care crescuse în afara zidului. Denumirea fortăreței și a satului apăruse în documentele istorice, pentru prima dată, în anul 1241.⁴

Deși era de presupus că episcopii de Regensburg erau, în egală măsură, oameni ai Domnului și ai păcii, ei se numărau, de asemenea, printre prinții Sfântului Imperiu German. În

calitate de conducători lumești, aceștia erau foarte stricți și inutil de severi, iar Schloss Itter fusese deseori folosit drept o bază din care fețele bisericești își lansau expedițiile de pedepsire a supușilor lor, și așa deosebit de oprimați. Deși în 1363 Tirolul intrase sub stăpânirea Habsburgilor, Schloss Itter și satul învecinat rămăseseră sub controlul ecleziastic al episcopilor de Regensburg până în 1380, când episcopul Konrad al VI-lea von Haimberg le vânduse arhiepiscopului de Salzburg, Pilgrim al III-lea de Puchein, contra sumei de 26 000 de florini ungurești.

Prădat și parțial distrus în timpul răscoalei țărănilor⁵ din Tirol (1515–1526), Schloss Itter fusese reconstruit începând cu anul 1532. În ultimii ani ai secolului al XVI-lea, fortăreața fusese sediul unei curți ecleziastice însărcinate cu suprimarea vrăjitoriei în zonă. Legendele locale spuneau că, în 1590, ultima vrăjitoare care fusese arsă în Tirol își găsisse sfârșitul pe un rug din curtea castelului Itter⁶. Cam tot în aceeași perioadă și, probabil, la comanda celor care se ocupau de eradicarea vrăjitoriei, pe zidul de deasupra ușilor care duceau spre intrarea boltită de la Schloss Itter fusese înscrisă traducerea în germană a celebrei fraze „Voi, care intrați, lăsați orice speranță“, aparținând poemului epic *Divina Comedie*, scris de Dante Alighieri în secolul al XIV-lea.

Castelul schimbase mai mulți proprietari în următoarele două secole și jumătate, iar prin 1782 devenise parte din proprietățile personale ale lui Iosif al II-lea, care preluase conducerea Sfântului Imperiu cu doi ani mai devreme, în urma morții mamei lui, Maria Tereza de Habsburg. Iosif

al II-lea fusese atât de îndrăgostit de castelul său din Tirol, încât, atunci când papa Pius al VI-lea călătorise în Austria puțin după urcarea pe tron a lui Iosif al II-lea, monarhul insistase ca sfântul părinte să sfințească altarul micuței, dar rafinatei capele de la Schloss Itter. Papa se conformase – în primul rând în încercarea de a pune capăt rupturii care apăruse între Iosif și biserică – și, totodată, lăsase la castel un crucifix gotic ornamentat, precum și alte comori ecleziastice.

În ciuda dragostei lui pentru Schloss Itter, Iosif al II-lea – ca mai toți proprietarii anteriori ai castelului – alesese să locuiască în altă parte. La sfârșitul lunii decembrie 1805, el fusese înlocuit cu un alt proprietar absent, deși considerat mult mai important – Napoleon Bonaparte. Micuțul împărat francez obținuse drepturile asupra castelului prin Tratatul de la Pressburg, care fusese încheiat în urma victoriilor sale de la Ulm și Austerlitz împotriva Austriei, la mijlocul lunii octombrie și, respectiv, începutul lunii decembrie 1805. Oricum, Bonaparte nu deținuse castelul prea multă vreme, pentru că, în 1809, îi dăruise Schloss Itter aliatului său loial, regele Maximilian I al Bavariei⁷. Regele nu făcuse mare lucru pentru a asigura întreținerea noii sale fortărețe și, în 1812, când consilierii satului Itter îi oferiseră regelui suma, destul de modestă, de 15 guldeni austrieci pentru întregul edificiu, acesta acceptase în grabă. De fapt, sătenii nu aveau nici cea mai mică intenție să reabiliteze Schloss Itter; ei intenționau, de fapt, să-l utilizeze ca sursă de materiale de construcție. În următoarele decade, pietre din zidul castelului